

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Mevr. L. Brugman

BEL/IOT

Telefoonnummer +31235145735
Lianne.brugman@noord-holland.nl

1 | 8

Verzenddatum

21 DEC. 2022

Kenmerk

1946969/1946994

Betreft: Vaststelling uitvoeringsregeling subsidie
energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland 2023-2026.

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) brengen wij u het volgende besluit van ons college ter kennisname:

1. De 'Uitvoeringsregeling subsidie energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland 2023-2026' vast te stellen;
2. Het subsidieplafond van onder 1 genoemde uitvoeringsregeling voor 2023-2026 vast te stellen op € 9.000.000,-;
3. De onder 1 en 2 genoemde besluiten te publiceren in het Provinciaal Blad;

Deze maatregel wordt financieel gedekt vanuit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds en is opgenomen in het pakket van maatregelen waar u al eerder per brief over bent geïnformeerd (brief aan PS d.d. 13 oktober 2022 kenmerk: 1494135/1911986).

In deze brief informeren wij u over de achtergrond van deze regeling.

Uitvoeringsregeling energiebesparingsprogramma woningen

De verduurzaming van de gebouwde omgeving heeft de afgelopen maanden aan urgentie gewonnen door de hoge energieprijzen en geopolitieke ontwikkelingen. Het verduurzamen van woningen van inwoners in de provincie draagt direct bij aan een lagere

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

energierkening en is belangrijke maatregel om energiearmoede te voorkomen.

Ondersteuning gemeenten bij verduurzaming van de gebouwde omgeving

Wij willen met deze maatregel een meerjarig energietransitieprogramma opzetten samen met gemeenten. Kern is dat woningeigenaren vanuit de gemeentelijke energieloketten onafhankelijk geadviseerd worden over voor hen rendabele maatregelen en gestimuleerd worden de geadviseerde maatregelen eerder te laten uitvoeren. We bundelen de inzet van capaciteit door samen een programma op te zetten. We zorgen voor synergie met de verschillende rijksregelingen en ontzorgen particuliere woningeigenaren bij verduurzaming. Met deze subsidie zijn wij aanvullend op de gelden die gemeenten ontvangen vanuit het 'Beleidsprogramma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving' vanuit het Rijk. Deze subsidie biedt gemeenten de mogelijkheid om hun inwoners zo goed mogelijk te bereiken, onder andere door capaciteit en kennis in te huren. Hiermee dient de subsidie als een soort katalysator voor de rijks gelden.

Doel van de uitvoeringsregeling is het verduurzamen van 50.000 woningen in Noord-Holland

Met de 'Uitvoeringsregeling subsidie energiebesparingsprogramma woningen Noord-Holland 2023-2026' ondersteunt de provincie gemeenten bij het opzetten en uitvoeren van programma's waarmee particuliere woningeigenaren en verhuurders t/m 10 verhuurwoningen worden gestimuleerd om te investeren in het verduurzamen van hun woning. De gemeenten worden door deze uitvoeringsregeling gestuurd door een cofinanciering van 50% voor de inzet voor procesgeld met als uiteindelijke doelstelling het verduurzamen van 50.000 woningen binnen de provincie.

Wij verwachten dat er veel gebruik wordt gemaakt van deze regeling. De gemeenten zijn geconsulteerd op 12 juli of zij behoefte hadden aan een vervolg subsidie en wat hierin de gewenste aanpassingen zouden zijn. Alle ambtelijke afgevaardigden van 29 gemeenten gaven toen aan graag een vervolg te zien. De opmerkingen en wensen zijn meegenomen in het opstellen van deze uitvoeringsregeling. Het concept is op 17 november ter consultatie aangeboden in een fysieke sessie, maar gemeenten kregen ook de mogelijkheid om digitaal te reageren. Door deze zorgvuldige participatie met gemeenten verwachten wij een groot aantal aanvragen en concreet te voorzien in een behoefte van gemeenten in hun doel van het verduurzamen van woningen.

Overzicht provinciale activiteiten op het gebied van verduurzaming van de gebouwde omgeving

In dit tweede deel geven wij u een overzicht van de andere activiteiten die wij uitvoeren om de gebouwde omgeving te verduurzamen.

In navolgende wordt een overzicht gegeven van de activiteiten die de provincie uitvoert om de gebouwde omgeving te verduurzamen. Deze activiteiten zijn in de volgende programmalijnen in te delen:

1. Gebiedsgerichte aanpak warmtetransitie
2. Individuele aanpak woningen
3. Aanpak utiliteitsgebouwen
4. Bronnen en infrastructuur
5. Onderzoek en innovatie

Deze programmalijnen komen overeen met de programmalijnen van het Rijksbeleid¹ en zijn hier een concretisering van. Gemeenten hebben de regie bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving. De focus van het provinciale programma ligt op het faciliteren van gemeenten bij beleidsvorming en uitvoering, waarbij het accent ligt op het verduurzamen van de warmtevoorziening. De reden hiervan is dat het aandeel warmte in het totale energieverbruik van gebouwen relatief groot is (gemiddeld 65 % voor utiliteitsgebouwen tot 80 % voor woningen), dit een zeer complexe opgave is en de verduurzaming van de elektriciteitsvoorziening hoofdzakelijk via de Regionale Energiestrategie loopt. Het landelijke doel is om 1,5 miljoen woningen in 2030 volledig duurzaam te verwarmen. Deze doelstelling vertaald naar Noord-Holland komt neer op circa 260.000 woningen. Daarnaast dient de landelijke CO₂-uitstoot van de utiliteit in 2030 met 3,4 megaton te zijn gedaald. De Noord-Hollandse utiliteit draagt hier voor circa 22 % aan bij waarbij de doelstelling voor Noord-Holland uitkomt op een reductie van 0,74 megaton in 2030.

1. Gebiedsgerichte aanpak warmtetransitie

In Noord-Holland is maximaal de helft van de bestaande woningen geschikt om aan te sluiten op een warmtenet. In die wijken waar daadwerkelijk een warmtenet komt, is een wijkgerichte aanpak noodzakelijk. Want op het moment dat het warmtenet wordt aangelegd, moeten alle aansluitingen in gebouwen daar geschikt voor zijn. Wij ondersteunen gemeenten bij

Servicepunt Duurzame Energie

Gezien de enorme opgave in de gebouwde omgeving neemt de inzet van het Servicepunt alleen maar toe. Het Servicepunt helpt gemeenten om te bepalen welke strategie het beste aansluit bij de wijken waarmee zij voor 2030 aan de slag willen.

Expertpoule warmte

De provincie onderzoekt de meerwaarde van een expertpoule warmte - inclusief de inrichting van de organisatie en de financiering ervan. Want gemeenten hebben doorgaans niet zelf de expertise in huis om een warmtenet te ontwikkelen, en vaak is deze expertise maar tijdelijk nodig. De poule heeft alle benodigde kennis in huis om een warmtenet te ontwikkelen, kan gemeenten helpen bij (de inrichting van) interne en bestuurlijke besluitvorming en burgerparticipatie, en kan bij meerdere gemeenten tegelijk worden ingezet.

¹ Beleidsprogramma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving, 1 juni 2022

Warmteregio's

Samen met gemeenten heeft de provincie zogeheten warmteregio's in kaart gebracht: daar is gemeentegrensoverschrijdende samenwerking voor (een deel van) de warmtenetten nodig. Deze warmteregio's faciliteren we samen met het Servicepunt Duurzame Energie.

Warmteregisseur

De provincie draagt bij aan de kosten voor een zogeheten warmteregisseur. In de warmteregio's waar overheden en andere stakeholders samenwerken, kan een warmteregisseur het beleid tussen partijen op elkaar afstemmen. En helpen bepalen in welke volgorde de wijken op het warmtenet worden aangesloten, knelpunten signaleren en de juiste instanties daarvoor inschakelen.

Warmtetransitie op wijkniveau

Met een subsidie stimuleert de provincie gemeenten om de hoofdlijnen in de TVW te vertalen naar praktische wijkuitvoeringsplannen.

2. Individuele aanpak woningen

Energieloketten & collectieve inkoop

Met de subsidieregeling die eerder in deze brief is genoemd ondersteunt de provincie gemeenten bij het beschikbaar stellen van onafhankelijke, professionele energieloketten voor particuliere woningeigenaren en de organisatie van collectieve inkoopacties en dergelijke. Zo'n loket adviseert particuliere woningeigenaren over de juiste duurzaamheidsmaatregelen en financiering en verwijst eigenaren door naar betrouwbare bedrijven. De collectieve inkoopacties die gemeenten organiseren, helpen om het uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen te versnellen. De maatregelen worden uitgevoerd door ervaren bedrijven en door de collectiviteit kan er scherp worden aangeboden.

Duurzaam Gefinancierd

Noord-Holland heeft het voornemen om revolverend te investeren in een fonds dat wordt opgezet door Duurzaam Gefinancierd. Met dit fonds worden verduurzamingsmaatregelen bij particuliere woningen gefinancierd. Duurzaam Gefinancierd ontzorgt woningeigenaren bij het aanvragen van een lening en geeft hen binnen een dag duidelijkheid over of zij hiervoor in aanmerking komen. Duurzaam Gefinancierd werkt nauw samen met installateurs van verduurzamingsmaatregelen. Deze ondernemers bieden naast een offerte hun klanten aan om te helpen bij het aanvragen van een lening. Het aanbieden van hulp bij het aanvragen van een lening verhoogt de kans dat een klant met hen in zee gaat.

Woningeigenaren kunnen voor een lening ook aankloppen bij het nationale Warmtefonds. De rente van dit fonds is gunstiger, maar het aanvraag proces is complex en het duurt 2 tot 10 weken voordat duidelijk is of men in aanmerking komt voor een lening. Deze wachttijd verstoort het offerteproces van ondernemers, waardoor zij hun klanten vaak niet wijzen op deze financieringsmogelijkheid.

Energiearmoede

Om gemeenten zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen met de aanpak van energiearmoede heeft de provincie Noord-Holland het Servicepunt Duurzame Energie (SPDE) ingezet om gemeenten te ondersteunen. Het SPDE is al jaren actief als ondersteuning voor gemeenten in de warmtetransitie. Nu wordt het Servicepunt ook ingezet voor energiearmoede, met speciale inhuur van experts op dit gebied. De ondersteuning richt zich op informatievoorziening door webinars, praktische handvatten door het aanbieden van een 'menukaart' met mogelijke maatregelen, het organiseren van leerkringen en delen van ervaringen. Voor meer kennis en een goede focus in de aanpak ondersteunt de provincie Noord-Holland ook actief het Landelijke Onderzoeksprogramma Energiearmoede gecoördineerd door TNO, in samenwerking met verschillende partijen. Het doel van het programma is om lokale, regionale, en nationale beleidsmakers en uitvoerders rond het thema energiearmoede te ondersteunen met actuele en gerichte kennis.

3. Aanpak utiliteitsgebouwen

Energiebesparingsakkoord

De provincie, de gemeenten en de 4 omgevingsdiensten in Noord-Holland hebben met het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 afspraken gemaakt om bedrijven te stimuleren tot energiebesparing. Hierbij gaat het overigens zowel over maatregelen aan het gebouw als maatregelen waardoor die leiden tot energiebesparing bij de activiteiten van het bedrijf. De provincie draagt bij in de kosten van de uitvoering. Bedrijven met een energiebesparingsplicht dienen alle verduurzamingsmaatregelen te treffen die zichzelf binnen 5 jaar terugverdienen. Met energiescans en onafhankelijke experts worden bedrijven geholpen bij het identificeren van deze maatregelen. Eind 2022 voldoet circa 11 % aan de energiebesparingsplicht, eind 2023 moeten deze bedrijven een overzicht hebben van de maatregelen die ze gaan treffen.

Stimulering verduurzaming bedrijventerreinen

Met de HIRB-subsidie stimuleert de provincie duurzame maatregelen op bedrijventerreinen, zoals zonnepanelen, oplossingen voor waterberging of vermindering van (afval)stromen. Daarnaast biedt de provincie hulp aan bij het opzetten van samenwerkingsverbanden op bedrijventerreinen gericht op gezamenlijk verduurzamen.

Maatschappelijk vastgoed

De provincie biedt eigenaren van maatschappelijk vastgoed hulp aan bij het in beeld brengen van verduurzamingsmaatregelen. Daarnaast zijn er diverse regelingen die bijdragen in de kosten van verduurzamingsmaatregelen.

4. Bronnen en Infrastructuur

Zoals eerder gemeld is circa de helft van de Noord-Hollandse woningen geschikt om aan te sluiten op een warmtenet. Het realiseren van een warmtenet is echter een complexe opgave. Om gemeenten bij het aanleggen van warmtenetten te ondersteunen biedt de provincie de volgende instrumenten aan.

Warmte dataregister

Warmtenetten zullen op termijn uitsluitend duurzame warmtebronnen mogen gebruiken. De provincie heeft de duurzame warmtebronnen binnen Noord-Holland opgenomen in het warmtedataregister. Dit register bevat de warmtebronnen met verschillende soorten duurzame warmte, zoals restwarmte industrie, warmte uit oppervlaktewater, het rioolstelsel en geothermie. De data worden regelmatig geactualiseerd en verbeterd.

Warmteviewer waterschappen

Waterschappen hebben een warmteviewer ontwikkeld waarmee in de gebouwde omgeving voor een vrij te kiezen gebied de vraag naar warmte wordt gematcht met het aanbod van warmte in de nabije omgeving. De provincie heeft voor deze viewer de data uit het warmtedataregister beschikbaar gesteld, zodat niet alleen aquathermie, maar ook andere type warmtebronnen worden meegenomen.

Financiering warmteinfrastructuur

Het Rijk heeft een regeling aangekondigd die bijdraagt in (een deel van) de onrendabele top van warmtenetten. Wanneer de precieze inhoud van deze regeling duidelijk wordt, onderzoeken we of we aanvullende financieringsmaatregelen moeten nemen om warmtenetten in de provincie versneld uit te kunnen rollen.

Provinciaal warmte(infra)bedrijf

Medio 2024 wordt de nieuwe Wet collectieve warmte (Wcw) van kracht. Minister Jetten heeft recent bepaald, dat met ingang van de Wcw bij nieuw te ontwikkelen warmtenetten publieke bedrijven een meerderheidsbelang krijgen. Met een aantal uitzonderingen daar gelaten is de inschatting dat publieke partijen momenteel niet de uitvoeringskracht hebben om snel de rol van private partijen over te nemen. Er is daarom in de wet ook een 'ingroei periode' afgesproken, zodat publieke partijen langer de tijd krijgen zich op deze nieuwe opgave voor te bereiden.

In Noord-Holland Noord zijn hoofdzakelijk publieke warmtebedrijven actief: Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) en Stadsverwarming Purmerend (SVP). Deze bedrijven voldoen nu al aan de nieuwe warmtewet en in deze regio worden vooralsnog geen problemen verwacht met de uitrol van bestaande en de aanleg van nieuwe warmtenetten. In Noord-Holland Zuid rond Amsterdam zijn hoofdzakelijk private warmtebedrijven actief: Vattenfall, Eneco en Westpoort Warmte (50 % eigendom van Amsterdam en 50 % eigendom van Vattenfall). Het is nog onduidelijk wat de consequenties zijn voor deze regio.

Noord-Holland onderzoekt of zij een rol moet spelen bij de ontwikkeling van warmtenetten. In IPO-verband wordt ook gesproken over de rol van provincies bij de ontwikkeling van warmtenetten. De provincie Gelderland is al een stap verder. Deze provincie is samen met Firan -een dochter van Alliander- het Gelders Warmteinfra Bedrijf aan het oprichten. Dit bedrijf gaat gemeenten faciliteren bij het opzetten van warmtebedrijven, waarbij de provincie ook investeert in de infrastructuur. Het voordeel van de Gelderse aanpak is dat dit leidt tot

risicospreiding en dalende financieringskosten omdat het bedrijf meerdere gemeentelijke warmtebedrijven opzet.

Of een Noord-Hollands warmte-infrabedrijf tot een versnelling en meerwaarde binnen Noord-Holland leidt, moet nog worden uitgezocht.

5. *Onderzoek en innovatie*

Met de huidige technieken en processen kunnen we de gebouwde omgeving volledig klimaatneutraal maken. Toch kan het proces om woningen te verduurzamen stukken optimaler en goedkoper door standaard verduurzamingspakketten te ontwikkelen. Daarom beginnen we verschillende onderzoeken of doen daarin mee.

Onderzoek betere klantreis

De zogeheten klantreis die woningeigenaren met verduurzamingswensen doorlopen bij de energieloketten, kent nu nog veel afvallers. De reden daarvan is nooit goed onderzocht. Zo is ook geen onderzoek gedaan naar of een aangepaste werkwijze minder mensen doet afhaken. De provincie heeft TNO opdracht gegeven om uit te zoeken of de klantreis effectiever kan en wat er nodig is om te voorkomen dat woningeigenaren voortijdig afhaken. Onderdeel hiervan is of en hoe data van de slimme energiemeters tot betere adviezen kunnen leiden en besparingen daadwerkelijk kunnen aantonen.

Contingentenaanpak

TNO ontwikkelt een database waarin de belangrijkste kenmerken van Nederlandse woningen worden verzameld. Dit maakt het mogelijk woningen met dezelfde kenmerken – een contingent – te filteren en daarvoor een standaard verduurzamingspakket te ontwikkelen. Dit bespaart kosten: bij voldoende woningen in een contingent kunnen verduurzamingspakketten industrieel worden geproduceerd. En het bespaart tijd: omdat veel informatie al in de database staat, zijn maatregelen sneller in te meten bij de woningen binnen hetzelfde contingent. De provincie wil bijdragen aan de kosten voor een pilot.

Just Prepare

De provincie is betrokken bij het onderzoeksproject *Just Prepare*. Dit consortium van partijen onder leiding van de UVA onderzoekt een effectieve en rechtvaardige energietransitie in kansarme wijken. In maart 2022 heeft de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) hiervoor € 2,5 miljoen toegezegd. De provincie Noord-Holland draagt € 15.000 bij. In kansarme wijken verloopt de energietransitie moeizaam. De huidige werkwijze is niet effectief en rechtvaardig en de kloof is groot tussen de bewoners en de organisaties die de energietransitie moeten uitvoeren. De oorzaken liggen in een mismatch tussen renovatie van slecht geïsoleerde huizen en hoe bewoners met energie gebruiken voor koken, wassen en verwarming. Goede methoden om deze bewoners bij de energietransitie te betrekken ontbreken nog. De gevolgen zijn weerstand tegen de transitie, een ongelijke verdeling van baten en lasten en beperkte toegang tot besluitvorming. In *Living Labs* in 4 gemeenten verzamelt het consortium kennis en ontwikkelt oplossingen samen met woningbouwcorporaties, bewoners en andere relevante actoren. In een

Learning Lab worden deze inzichten breed gedeeld met andere gemeenten en betrokkenen.

Met dit overzicht gaan wij er vanuit dat we voldoen aan de toezegging die gedeputeerde Stigter heeft gedaan tijdens de vergadering van de commissie RWK op 27 oktober 2022.

Wij zullen u te zijner tijd informeren over de resultaten van deze uitvoeringsregeling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

clrs. H. van der Stelt

voorzitter

A.Th.H. van Dijk